

INDUSTRIENS
UTREDNINGSTYD
ARKIVET

DE STÖRRE AKTIEBOLAGENS BOKSLUT
1940 MED SÄRSKILD HÄNSYN TAGEN
TILL VINSTDISPOSITIONERNA

AV

RAGNAR SUNDÉN

SÄRTRYCK UR
KONJUNKTURLÄGET VÅREN 1941

STOCKHOLM 1941
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

De större aktiebolagens bokslut 1940 med särskild hänsyn tagen till vinstdispositionerna.

Utvecklingen av affärsföretagens och särskilt industriernas vinster torde vid konjunkturanalyser i allmänhet ha uppmärksamrats mera utomlands än här hemma. Flera orsaker samverka till att möjligheterna till och det praktiska värdet av undersökningar på motsvarande område för vårt lands vidkommande måste anses starkt begränsade. Såsom ofta förut framhållits sammanhänger detta i främsta rummet med den knapphändighet och brist på enhetlighet, som känneteckna uppställningen av de svenska aktiebolagens balanskonti samt vinst- och förlusträkningar. Detta förhållande kompliceras ytterligare därav, att redovisningsprinciperna inom ett och samma företag på ett ganska genomgripande sätt kunna ändras från ett år till ett annat. Förändringar i detta avseende hänföra sig icke sällan till de för resultatsbedömningen särskilt betydelsefulla skatte- och avskrivningsposterna.

En av de viktigaste yttringarna av det konsolideringsarbete, som bedrevs inom den svenska industrien under 1930-talet, var en mycket försiktig värdering av lager och anläggningar. Dessa strävanden böra ses mot bakgrunden av de erfarenheter, som gjordes under det våldsamma prisfallet i början på 1920-talet, då många företag, vilka icke vidtagit tillräckliga avskrivningar på lagren, blevo insolventa eller i vart fall plötsligt åsamkades allvarliga förluster. Det torde vara en genomgående strävan bland företagen att denna gång söka undvika ett uppreparande av denna utveckling. Den dolda konsolideringen i form av försiktig lagervärdering — vilken för övrigt stöddes av skattelagstiftningen — har sannolikt i 1939 och 1940 års bokslut haft ännu större dimensioner än under närmast föregående år och förminskar därför avsevärt möjligheten att verkställa jämförelsen mellan nu föreliggande bokslut och förkrigsårens.

Dessa praktiska svårigheter medföra vidare, att man vid en analys av balanserna ur konjunktursynpunkt står inför valet att antingen taga med ett mycket litet antal företag och ge en fylldare framställning, eller att i stället utsträcka undersökningen till ett större antal och endast kunna belysa ett fåtal omständigheter. Ingendera vägen är tillfredsställande. Den undersökning av förskjutningarna mellan 1939 och 1940 års bokslut, för vars resultat en redogörelse i fortsättningen skall lämnas, har i stället sökt följa en förmedlande linje. Den har eftersträvat representativitet för de större i aktiebolagsform organiserade industriföretagens vidkommande och särskilt sådana, vilkas aktier noteras på Stockholms fondbörs. Inalles omfattar materialet bokslut för 98 bolag, men detta innebär icke, såsom av det följande framgår, att undersökningen i alla avseenden kunnat bygga på hela detta material, utan den har vid särskilda sammanställningar måst inskränkas till ett mindre antal företag, beträffande vilka någorlunda jämförbara uppgifter förelegat. I intet fall framlägges redogörelsen med anspråk på att ge en exakt bild av förhållandet inom industrien i dess helhet eller inom respektive branscher. Denna allmänna anmärkning måste alldeles särskilt hållas i minnet i de fall, då jämförelsematerialet måst inskränkas till att avse allenast ett eller annat företag inom en

näringsgren. Såvitt gäller utvecklingen av nettovinster, avskrivningar och skatteavsättningar har dock erfarenheten under materialets bearbetning givit vid handen, att tendensen ej sällan framträtt redan vid ett mycket begränsat antal företag och att den därefter icke väsentligt ändrats, när det varit möjligt att utöka det statistiska materialet.

Ur undersökningen ha utslutits tre bolag, för vilka visserligen tillräckligt detaljerade uppgifter funnits tillgängliga, men vilka på grund av sin storleksordning skulle påverkat materialet i så hög grad, att värdet av jämförelserna skulle mycket starkt ha begränsats. Dessa företag äro Grängesbergsbolaget, Luossavaara-Kiirunaavaara Aktiebolag och Tändsticksbolaget.

Huvudintresset vid ett studium av boksloten knyter sig dels till frågan om relationerna mellan vinstutvecklingen och sysselsättnings- samt produktionsvolymen inom skilda industrigrupper, dels till sättet för vinstdispositionen.

Tab. 1. Index tal för arbetstillgången samt brutto- och nettovinsterna.

Näringsgrenar	Antal företag	Arbetsstillgång 1940 i % av 1939	Bruttovinst 1940 i % av 1939	Nettovinst 1940 i % av 1939
Malmbrytning o. metallindustri	31	93	110	79
Jord- o. stenindustri	5	78	76	94
Träindustri	4	83	83	72
Pappers- o. grafisk industri	13	80	84	79
Livsmedelsindustri	9	94	115	82
Textil- o. beklädnadsindustri	9	92	107	87
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	5	100	104	102
Kemisk-teknisk industri	11	86	102	111

I tabell 1 ha index tal för brutto- och nettovinsterna inom de av undersökningen berörda egentliga industriföretagen sammanställts med index tal för arbetstillgången inom respektive industrigrupper, varvid som basår tagits år 1939. Inom några av grupperna, nämligen jord- och stenindustri, träindustri, pappers- och grafisk industri samt läder-, hår- och gummivaruindustri föreligger en god överensstämmelse mellan siffrorna för arbetstillgången och siffrorna för bruttovinsterna. I andra fall uppvisa indexserierna en avvikande tendens. Bortsett från en eventuellt otillräcklig representativitet — för vilket förhållande tidigare en allmän reservation gjorts — torde den bristande korrelationen, såvitt gäller textil- och beklädnadsindustrien, bero dels på det plötsliga och kraftiga fallet i arbetstillgången under årets sista månader, dels på uppkomsten av relativt höga bruttovinster i samband med utförsäljning av äldre lager. Även inom gruppen livsmedelsindustri visar in-

Tab. 2. Index tal för produktionsvolymen samt brutto- och nettovinsterna.

Industrigränar	Antal företag	Prod. vol. 1940 i % av 1939	Bruttovinst 1940 i % av 1939	Nettovinst 1940 i % av 1939
Trävaruexport-, massa- o. pappersindustri ..	12	80	93	76
Järn- o. stålindustri	6	105	127	98
Maskinindustri	13	105	99	74
Livsmedelsindustri	8	96	115	82
Textil- o. sömnadsindustri	6	109	109	75
Annan konsumtionsvaruindustri	7	92	105	100

dextalet för bruttovinsterna en betydande stegring i förhållande till arbetstillgången; denna uppgång torde emellertid huvudsakligen bero på att bruttovinsten inom ett i gruppen ingående storföretag beräknats på ett sätt som väsentligt avviker från förhållandena inom flertalet övriga företag. Vad slutligen den nästan lika påfallande avvikelser mellan utvecklingen av arbetstillgången och bruttovinsterna inom gruppen malmbrytning och metallindustri beträffar, synes denna främst bero på kraftiga stegringar av bruttovinsterna inom ett begränsat antal större företag inom maskinindustrien.

I tabell 2 har för ett betydligt mera begränsat antal företag verkställts en liknande sammanställning mellan indextal för den industriella produktionsvolymen samt brutto- och nettovinst, varvid grupperna trävaruexport- samt massa- och pappersindustri, mellan vilka i materialet ingen gränslinje kunnat dragas, sammanförts. Överensstämmelsen är i detta fall väsentligt sämre än i föregående sammanställning. En fullständig korrelation mellan produktionsvolymens och bruttovinsternas utveckling företer endast gruppen textil- och sömnadsindustri.

Ett genomgående drag i båda dessa sammanställningar är nettovinsternas retardering i förhållande till såväl sysselsättnings- och produktionsciffrorna som bruttovinsterna. Delvis möter man här ett uttryck för den konsolideringsprocess, som kommer att närmare belysas i det följande.

Tab. 3. Bruttovinst.

Näringsgrenar	Antal företag	1939 1 000 kr.	1940 1 000 kr.	Ökning (+) minskning (-)	
				1 000 kr.	%
1 Malmbrytning o. metallindustri	31	206 601	227 648	+ 21 047	+ 10
2 Jord- o. stenindustri.....	5	11 744	8 918	- 2 826	- 24
3 Träindustri	4	8 077	6 741	- 1 336	- 17
4 Pappers- o. grafisk industri	13	56 514	47 323	- 9 191	- 16
5 Livsmedelsindustri	9	127 973	147 282	+ 19 309	+ 15
6 Textil- o. beklädnadsindustri.....	9	15 186	16 248	+ 1 062	+ 7
7 Läder-, hår- o. gummivaruindustri	5	3 839	4 006	+ 167	+ 4
8 Kemisk-teknisk industri	11	15 460	16 418	+ 958	+ 6
9 Kraft-, belysnings- o. vattenverk	6	14 001	17 230	+ 3 229	+ 23
10 Rederier o. trafikföretag	5	51 264	42 895	- 8 369	- 16
Summa 1—10	98	510 659	534 709	+ 24 050	+ 5

Tab. 4. Nettovinst.

Näringsgrenar	Antal företag	1939 1 000 kr.	1940 1 000 kr.	Ökning (+) Minskning (-)	
				1 000 kr.	%
1 Malmbrytning o. metallindustri	31	105 763	83 944	- 21 819	- 21
2 Jord- o. stenindustri.....	5	6 040	5 671	- 369	- 6
3 Träindustri	4	4 618	3 303	- 1 315	- 28
4 Pappers- o. grafisk industri	13	17 526	13 779	- 3 747	- 21
5 Livsmedelsindustri.....	9	17 356	14 321	- 3 035	- 17
6 Textil- o. beklädnadsindustri.....	9	5 231	4 560	- 671	- 13
7 Läder-, hår- o. gummivaruindustri	5	2 025	2 064	+ 39	+ 2
8 Kemisk-teknisk industri	11	5 888	6 519	+ 631	+ 11
9 Kraft-, belysnings- o. vattenverk	6	6 816	7 016	+ 200	+ 3
10 Rederier o. trafikföretag	5	10 594	10 102	- 492	- 5
Summa 1—10	98	181 857	151 279	- 30 578	- 17

Tab. 5. Avskrivningar.

	Näringsgrenar	Antal företag	1939 1 000 kr.	1940 1 000 kr.	Ökning (+) minskning (-)	
					1 000 kr.	%
1	Malmbrytning o. metallindustri	28	57 642	70 949	+ 13 307	+ 23
2	Jord- o. stenindustri.....	5	4 725	4 770	+ 45	+ 1
3	Träindustri	2	1 196	1 259	+ 63	+ 5
4	Pappers- o. grafisk industri	11	14 614	14 882	+ 268	+ 2
5	Livsmedelsindustri.....	8	7 058	6 599	- 459	- 7
6	Textil- o. beklädnadsindustri	9	3 983	2 763	- 1 220	- 31
7	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	5	790	814	+ 24	+ 3
8	Kemisk-teknisk industri	11	4 455	5 032	+ 577	+ 13
9	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	6	5 749	6 840	+ 1 091	+ 19
10	Rederier o. trafikföretag	5	10 740	14 958	+ 4 218	+ 39
	Summa 1—10	90	110 952	128 866	+ 17 914	+ 16

I tabell 3 redovisas utvecklingen av *bruttovinsterna* inom samtliga i undersökningen ingående företag, fördelade på näringsgrenar. *Nettovinsternas* storlek och förändring inom samma näringsgrenar återges i tabell 4. Tabellen ger vid handen, att de sammanlagda nettovinsterna minskats med i genomsnitt 17 procent eller från 181·9 miljoner kronor 1939 till 151·3 miljoner kronor 1940. Nedgången berör samtliga egentliga industrigrupper med undantag av läder-, hår- och gummi-varuindustrien samt den kemisk-tekniska industrien. Kraftigast har minskningen varit inom träindustrien, men även inom grupperna malmbrytning och metallindustri, pappers- och grafisk industri samt livsmedelsindustri är minskningen större än det nyss anförda genomsnittliga procenttalet. Emellertid har resultatet såväl för samtliga grupper som för gruppen malmbrytning och metallindustri i väsentlig grad påverkats av den mycket kraftiga minskningen av den redovisade nettovinsten i Bofors' bokslut. Detta företag visar nämligen en sänkning av vinsten från 18·2 till 4·4 miljoner kronor. Elimineras siffrorna för Bofors ur materialet, blir nedgången i nettovinsterna inom gruppen malmbrytning och metallindustri 9 procent och för samtliga grupper 10 procent.

Skillnaden mellan brutto- och nettovinsterna täckes till största delen ehuru icke fullständigt av verkställda avskrivningar samt avsättningar till skattefonder; i redogörelsen har hänsyn icke tagits till i vad mån dylika avsättningar verkställts före, respektive efter bokslutet.

Tab. 6. Skatteavsättningar.

	Näringsgrenar	Antal företag	1939 1 000 kr.	1940 1 000 kr.	Ökning (+) minskning (-)	
					1 000 kr.	%
1	Malmbrytning o. metallindustri	24	49 514	80 930	+ 31 416	+ 63
2	Jord- o. stenindustri.....	3	1 300	1 225	- 75	- 6
3	Träindustri	2	1 400	1 540	+ 140	+ 10
4	Pappers- o. grafisk industri	9	8 411	9 424	+ 1 013	+ 12
5	Livsmedelsindustri.....	4	1 115	1 080	- 35	- 3
6	Textil- o. beklädnadsindustri.....	6	1 667	2 747	+ 1 080	+ 65
7	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	2	180	320	+ 140	+ 78
8	Kemisk-teknisk industri	6	1 421	2 068	+ 647	+ 46
9	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	5	1 426	3 271	+ 1 845	+ 129
10	Rederier o. trafikföretag	3	1 850	5 752	+ 3 902	+ 211
	Summa 1—10	64	68 284	108 357	+ 40 073	+ 59

Tab. 7. Utdelningar.

	Näringsgrenar	Antal företag	1939 1 000 kr.	1940 1 000 kr.	Ökning (+) Minskning (-)	
					1 000 kr.	%
1	Malmbrytning o. metallindustri	31	64 204	55 704	- 8 500	- 13
2	Jord- o. stenindustri	5	4 590	4 890	+ 300	+ 7
3	Träindustri	4	2 918	2 498	- 420	- 14
4	Pappers- o. grafisk industri	13	13 497	11 976	- 1 521	- 11
5	Livsmedelsindustri	9	12 635	12 275	- 360	- 3
6	Textil- o. beklädnadsindustri.....	9	3 536	3 536	± 0	± 0
7	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	5	1 110	1 160	+ 50	+ 5
8	Kemisk-teknisk industri	11	5 460	5 037	- 423	- 8
9	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	6	3 345	3 345	± 0	± 0
10	Rederier o. trafikföretag	5	4 963	4 579	- 384	- 8
	Summa 1-10	98	116 258	105 000	-11 258	- 10

I tabell 5 återfinnas de i boksluten redovisade *avskrivningarna*; dessa avse inalles 90 företag och förete en genomsnittlig stegring med 16 procent sedan 1939. Inom gruppen malmbrytning och metallindustri, där uppgången utgör 23 procent och siffermässigt belöper sig till 13,3 miljoner kronor, har utvecklingen i viss grad påverkats av extraordinära avskrivningar å krigsbetonade anläggningar. Detta gäller i första hand den ökning från 8,3 till 16,9 miljoner kronor av avskrivningsbeloppet, vilket föreligger hos Bofors och som i dominerande grad påverkat icke blott resultatet för den berörda gruppen utan även totalresultatet. Det är självfallet nu vanskeligare än någonsin att söka bedöma i vilken omfattning avskrivningsbeloppen äro att anse såsom en emot ökad förslitning eller minskad ekonomisk livslängd svarande värdejustering och i vad mån de innebära skapandet av dolda reserver inom företagen. Uteslutet är icke att de höjda avskrivningarna i en del fall kunna vara motiverade av farhågor för en bestående prisstegring å anläggningsmedlen. Det synes vidare värt att observera, att inom ett par av de industrigrupper, som förete sänkta bruttovinster, avskrivningsbeloppen icke desto mindre ökats, låt vara i blygsam skala; detta gäller grupperna jord- och stenindustri, träindustri samt pappers- och grafisk industri. Från den allmänna tendensen på detta område avvika livsmedels- samt textil- och beklädnadsindustrierna, vilka på en gång förete stegrade bruttovinster och minskade avskrivningar.

Mycket betydande är, såsom framgår av tabell 6, ökningen av *skatteavsättningarna*. Dessa ha inom de 64 företag, som redovisat dylika avsättningar, stigit från 68,3 till 108,4 miljoner kronor eller med 59 procent. I ett fåtal fall, nämligen när i stället för skatteavsättningar redovisats faktiskt utbetalade skatter, ha de sistnämnda beloppen lagts till grund för jämförelsen. Inom de egentliga industriföretagen faller framförallt i ögonen ökningen med 31,4 miljoner kronor eller 63 procent inom gruppen malmbrytning och metallindustri. Det synes dock icke osannolikt, att de starkt förhöjda avsättningarna i några fall äro att betrakta såsom rena konsolideringsåtgärder. — En jämförelse mellan avskrivningarnas och skatteavsättningarnas storlek inom de olika grupperna ger vid handen, att i ett fall, nämligen inom textil- och beklädnadsindustrien, det senare slaget av fonderingar ökats starkt på bekostnad av det förstnämnda.

Förändringen av de till aktieägarna *utdelade* beloppen återfinnes i tabell 7. Från 116,3 miljoner kronor 1939 ha utdelningarna sänkts till 105,0 miljoner kronor år 1940, d. v. s. med 10 procent. För de industrigrupper, som förete minskad nettovinst, har sänkningen av utdelningarna genomgående varit proportionsvis mindre än nettovinstens nedgång. I ett fall, nämligen inom gruppen jord- och stenindustri, svarar till och med en höjning av utdelningen med 7 procent emot en nettovinst-

Tab. 8. Avskrivningarnas och skatteavsättningarnas förhållande till utdelningarna.

	Näringsgrenar	Antal företag	1939			1940		
			Utdelningar	Avskrivningar	Skatteavsättningar	Utdelningar	Avskrivningar	Skatteavsättningar
1	Malmbrytn. o. metallind...	21	100	89	93	100	107	136
2	Jord- o. stenindustri	2	100	89	37	100	93	72
3	Träindustri	2	100	58	71	100	77	67
4	Pappers- o. grafisk industri	7	100	134	65	100	144	86
5	Livsmedelsindustri	5	100	72	39	100	70	91
6	Textil- o. beklädnadsind...	5	100	98	76	100	83	116
7	Läder-, hår- o. gummivaruind.	1	100	13	23	100	23	27
8	Kemisk-teknisk industri....	8	100	68	58	100	89	103
9	Kraft-, belysnings- o. vattenv.	6	100	172	52	100	204	114
10	Rederier o. trafikföretag....	2	100	182	71	100	229	122
	Summa 1—10	59	100	96	79	100	112	121

minskning på 6 procent. I allmänhet torde de nu vidtagna sänkningarna av de utdelade beloppen få betecknas såsom utslag av en mycket försiktig företagspolitik, detta i synnerhet om hänsyn togs till de kraftiga konsolideringsåtgärderna under närmast föregående år.

För sammanlagt 59 företags vidkommande har det varit möjligt att sammanställa beloppen av såväl utdelningar som avskrivningar och skatteavsättningar; i några fall, där uppgift om de faktiskt utbetalade skattebeloppen lämnats, ha i stället dessa medtagits. Resultatet av denna sammanställning återfinnes i tabell 8, vari avskrivnings- och skatteposterna satts i relation till de utdelade beloppen. Därest boksluten för Bofors och Stora Kopparberg med sina tungt vägande avskrivnings- och skatteposter elimineras, förändras delsummorna för gruppen malmbrytning och metallindustri samt totalsummorna på sätt, som framgår av tabell 9 här nedan:

Tab. 9.

1	Malmbrytn. o. metallind...	19	100	72	76	100	81	112
	Samtliga grupper	57	100	87	67	100	98	105

Tab. 11. Eget och främmande kapital

	Näringsgrenar	Antal företag	Totalt investerat kapital		D ä r -		
			1939	1940	Eget kapital		Främman-
					1939	1940	
1	Malmbrytning o. metallindustri	31	1 715 308	1 887 685	1 111 105	1 129 125	604 203
2	Jord- o. stenindustri	5	127 597	132 000	89 003	90 407	38 594
3	Träindustri	4	97 786	97 193	51 216	54 273	46 570
4	Pappers- o. grafisk industri	13	541 819	548 673	290 269	293 668	251 550
5	Livsmedelsindustri	9	264 965	276 563	211 060	219 248	53 905
6	Textil- o. beklädnadsindustri...	9	101 732	101 185	67 809	67 914	33 923
7	Läder-, hår- o. gummivaruind.	5	29 592	31 622	16 715	16 633	12 877
8	Kemisk-teknisk industri.....	11	146 579	152 405	105 306	106 145	41 273
9	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	6	148 287	152 256	72 682	73 898	75 605
10	Rederier o. trafikföretag	5	222 407	227 517	127 276	126 461	95 131
	Summa 1—10	98	3 396 072	3 607 105	2 142 441	2 177 772	1 253 631

Innehållandet inom företagen av de betydande belopp, som svara mot avskrivningar och i viss utsträckning även skatteavsättningar, ha delvis föranlett en sänkning av bankskulderna, delvis också en förstärkt *kassaställning* och ökade *banktillgodohavanden*; i ett icke ringa antal bokslut föreligga båda dessa förhållanden samtidigt. Inom åtskilliga råvarubearbetande företag, som äro beroende av import från transoceaniska produktionsorter men som genom avspärrningen förhindrats ersätta förbrukade lager, har utförsäljningen av råvaror uppenbarligen varit en ytterligare bidragande orsak till förstärkning av kassaställningen. Detta förhållande belyses närmare i tabell 10, som för 66 företags vidkommande visar en genomsnittlig ökning av banktillgodohavanden och kassa med 28 procent. Ur nu anförda synpunkter är särskilt förstärkningen av nämnda slag av tillgångar med 92 procent inom textil- och beklädnadsindustrien samt med 188 procent inom läder-, hår- och gummivaruindustrierna symptomatisk. Den motsatta utvecklingen föreligger inom de utpräglade exportbetonade trä- samt pappers- och grafiska industrierna, där banktillgodohavandena och kassamedlen sjunkit med 49 respektive 23 procent samt inom den av stagnationen på byggnadsmarknaden direkt avhängiga jord- och stenindustrien, inom vilken ifrågasvarande slag av tillgångar sjunkit med 54 procent. Såsom en allmän iakttagelse förtjänar framhållas, att utvecklingen av bank- och kassamedlen

Tabell 10. Banktillgodohavanden och kassamedel.

Näringsgrenar	Antal företag	1939 1 000 kr.	1940 1 000 kr.	Ökning (+) Minskning (-)	
				1 000 kr.	%
1 Malmbrytning o. metallindustri	20	312 386	409 691	+ 97 305	+ 31
2 Jord- o. stenindustri.....	4	8 793	4 068	- 4 725	- 54
3 Träindustri	4	10 515	5 373	- 5 142	- 49
4 Pappers- o. grafisk industri	6	24 229	18 711	- 5 518	- 23
5 Livsmedelsindustri.....	9	32 092	48 971	+ 16 879	+ 53
6 Textil- o. beklädnadsindustri.....	5	3 390	6 520	+ 3 130	+ 92
7 Läder- hår- o. gummivaruindustri.....	4	891	2 568	+ 1 677	+ 188
8 Kemisk-teknisk industri	7	4 479	6 569	+ 2 090	+ 47
9 Kraft-, belysnings- o. vattenverk.....	4	2 397	3 714	+ 1 317	+ 55
10 Rederier o. trafikföretag.....	3	13 976	23 908	+ 9 932	+ 71
Summa 1—10	66	413 148	530 093	+ 116 945	+ 28

samt räntabilitet.

a v de kapital	Eget kapital i % av totala kap.		Aktiekapital		Nettovinst i % av						
	1940	1939	1940	1939	Totala kap.		Egna kap.		Aktiekapitalet		
	1940	1939	1940	1939	1939	1940	1939	1940	1939	1940	
758 560	65	60	654 082	655 341	6.2	4.4	9.5	7.4	16.2	12.8	1
41 593	70	68	64 897	64 897	4.7	4.3	6.8	6.3	9.3	8.7	2
42 920	52	56	20 950	20 950	4.7	3.4	9.0	6.1	22.0	15.8	3
255 005	54	54	199 063	199 063	3.2	2.5	6.0	4.7	8.8	6.9	4
57 321	80	79	147 211	147 211	6.6	5.2	8.2	6.5	11.8	9.7	5
33 271	67	67	47 864	47 864	5.1	4.5	7.7	6.7	10.9	9.5	6
14 989	56	53	11 700	11 700	6.8	6.5	12.1	12.4	17.3	17.6	7
46 260	72	70	65 813	65 813	4.0	4.3	5.6	6.1	8.9	9.9	8
78 358	49	49	56 183	56 183	4.6	4.6	9.4	9.5	12.1	12.5	9
101 056	57	56	96 249	96 249	4.8	4.4	8.3	8.0	11.0	10.5	10
1 429 333	63	60	1 364 012	1 365 271	5.4	4.2	8.5	6.9	13.3	11.1	

inom de olika branscherna uppvisar god överensstämmelse med å ena sidan produktionsutvecklingen och å andra sidan lagerställningen inom branscherna.

Slutligen har i tabell 11 sammanförts uppgifter, vilka åsyfta att med de mycket stora reservationer, som betingas av materialets bristfällighet, möjliggöra en bedömning av räntabiliteten inom de företag undersökningen omfattat. I samband därmed framläggas även beräkningar rörande proportionen mellan eget och främmande kapital 1939 och 1940. Därvid har såsom främmande kapital — förutom obligationslån, bankkulder, skulder till diverse kreditorer, förskott från beställare och andra egentliga skulder — hänförts även skatteavsättningar samt pensionsstiftelser. Den relativa nedgång, som det egna kapitalet nästan genomgående företer i förhållande till det främmande, synes i betydande grad bero på ökade förskottsbetalningar från kunderna; särskilt torde detta vara fallet inom gruppen malmbrytning och metallindustri, där det främmande kapitalet stigit med över 150 miljoner kronor. I den mån de ökade skulderna ha denna karaktär, torde de emellertid icke innebära någon stegring av företagens räntebelastning.

Ragnar Sundén.